

Täysistunto

Tiistai 20.10.2020 klo 14.00—16.13

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 167/2020 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan. Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asiassa käydään ministerin esittelypuheenvuoron jälkeen debatti. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, keskustelu ja asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tänään pidettävässä toisessa täysistunnossa. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määrärajan päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan asiaan.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta sisältää pääosin hallitusohjelmassa sovitun energiaverouudistuksen kokonaisuuden. Keskeisimpänä muutoksena tässä kokonaisuudessa pidän teollisuuden sähköveron laskemista 0,69 sentistä kilowattitunnilta EU:n minimitasolle eli 0,05 senttiin kilowattitunnilta. Tämä koskee vajaata kymmentätuhatta yritystä. Toimi ylittää hallitusohjelmassa sovitun muutoksen, jonka mukaan teollisuuden sähkövero alennetaan kohti EU:n sallimaa minimitasoa. Hallitus haluaa näin osaltaan turvata teollisuuden kilpailukykyä muuttuneessa tilanteessa ja sen toimintaedellytyksiä Suomessa.

Energiaintensiivisille yrityksille maksettavasta polttoaineiden energiaveron palautuksesta ehdotetaan luovuttavan vaiheittain vuosina 21–24. Vuodelta 25 yritykset eivät enää olisi oikeutettuja palautukseen. Palautuksen poistaminen toteutettaisiin siten, että eniten nettoverorasituksen nousua kohtaavien yritysten energiaverotus nousisi voimakkaammin vasta siirtymäkauden loppupuolella. Eli tällä kokonaisuudella, kun nämä kaksi hanketta yhdistää toisiinsa, on paitsi tähän ajankohtaan liittyen elvyttävä, viennin kilpailukykyä selvästi parantava tarkoitus, mutta kun tehdään tämä järjestely, jossa sähköveroa lasketaan ja toisaalta palautusjärjestelmää fossiilisten polttoaineiden käytön osalta asteittain supistetaan, niin tämä on selvästi politiikkakokonaisuus, jolla kannustetaan taloudellisesti teollisuutta siirtymään sähkönkäyttöön. [Antti Lindtman: Erinomainen ratkaisu!]

Esitys sisältää myös hallitusohjelmakirjauksen mukaisen korotuksen lämmityspolttoaineisiin. Kevyen ja raskaan polttoöljyn, biopolttoöljyn, nestekaasun, kivihiilen ja maa-kaasun veroa esitetään korotettavaksi 2,7 eurolla megawattitunnilta. Turpeen ja mäntyöljyn energiaveroon tehtäisiin vastaava korotus. Yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

rotukea alennettaisiin poistamalla laskentasääntö, jolla alennetaan tuotannossa verotettavaa lämpö määrää ja siten lämmöntuotantoon käytettyjen polttoaineiden veroa. Toimet li säisivät valtion vuotuisia verotuloja 105 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Muutokset teollisuuden sähköveroluokassa II ja energiaintensiivisen teollisuuden energiaverojen palautusjärjestelmän asteittainen poisto koskisivat teollisuuden lisäksi kaivostoimintaa ja ammattimaisia kasvihuoneita. Myös muussa maataloudessa käytettävän sähkön veroa alennettaisiin, mutta tämä toteutettaisiin kuten nykyisin palauttamalla veroa vuosittain maataloudelle veroluokkien I ja II välistä erotusta vastaava määrä. Sähköveroluokan II veronalennus koskisi myös kokonaisteholtaan yli 5 megawatin konesaleissa kulutettavaa sähköä.

Esitys liittyy valtion vuoden 21 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä, ja lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. tammikuuta ensi vuonna.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan omalta varsinaiselta paikaltaan V-painiketta.

14.05 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin lämpimät kiitokset hallitukselle tästä hyvästä esityksestä. Voi todeta, että Marinin hallituksen toimintaa ohjaavat oikeudenmukaisuus, tulevaisuus puhtaassa ilmastossa ja ympäristössä sekä kestävä talous ja työllisyys. Myös tämä esitys on linjassa näitten tavoitteiden kanssa. Tämä esitys uudistaa energian ja liikenteen verotusta tukemalla samalla yritysten uudistumista, jotta suomalaiset yritykset menestyvät päästöjä vähentäessään. Näillä päätöksillä tuetaan myös ensi vuonna yrityksiä jopa sadoilla miljoonilla euroilla. Muun muassa teollisuuden sähkövero alenee EU:n minimitasolle. Samanaikaisesti hallitus on huomionnut kansalaisten maksukyvyn näissä tavoitteissa. Se tukee ihmisiä, jotka haluavat vaihtaa öljystä halvempaan, vähäpäästöisempään energiamuotoon. Tällä hetkellä muun muassa on käynnissä haku, jossa [Puhemies: Aika!] avustusta myönnetään jopa 4 000 euroa kansalaisille, [Puhemies: Aika!] jotka haluavat siirtyä pientaloissa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.06 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy antaa kiitokset silloin, kun on kiitoksen paikka. Tämä sähköveron kakkosluokan laskeminen EU:n minimiin on varmasti sellainen toimenpide, jota kaikki täällä kannattavat, uskoisin näin. Sillä vauhditetaan yhteiskunnan ja teollisuuden sähköistymistä ja samalla parannetaan kilpailukykyä. Sen sijaan tästä lämmityspolttoaineiden veronkiristyksestä varmaan on erilaisia mielipiteitä. Itse pidän erittäin tärkeänä, että hallituksessa nyt vihdoinkin, kun se on asettanut tavoitteita esimerkiksi turpeenpoltosta luopumiselle tai ainakin sen nopeuttamiselle, siihen tehdään myös konkreettisia toimenpiteitä. Olisin tiedustellut: nyt kun EU:ssa ollaan myöntämässä rahoitusta tällaisiin suuriin energiamurrosvaiheisiin oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta ja nyt kun hallituksella vaikuttaa olevan suunnitelma, millä turpeen energiakäyttö ainakin puolitetaan, niin ollaanko nyt laadittu suunnitelma siihen, miten EU:sta tähän siirtymään saataisiin tukea myös niille yrittäjille, jotka jäävät siirtymän vuoksi ilman työtä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

14.07 **Sheikki Laakso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin sähköveron lasku on hyvä asia, mitä ovat tässä salissa oikeastaan liki kaikki vaatineetkin ja halunneetkin, ihan pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta — vasemmalta laidalta on vähän soraääniä tullut. Kyllä tämä on yhteinen tahtotilamme, ja kiitos siitä, että hallitus tällaiseen tällä hetkellä panostaa. Tämä turpeen verotus ja kaikki muu verotuksennosto ei kyllä tietenkään auta tähän kilpailukykyyn millään tavalla vaan päinvastoin tappaa meidän kilpailukykyä. Täällä kyllä kauniisti puhutaan, miten yritykset saavat nytten sitten rahoitusta ja sat-sausta siihen niin sanotusti vihreämpään teknologiaan, mutta ongelmahan on tuolla ulkopuolella, mitä täällä ei välttämättä tajuta: on paljon yrityksiä, mitkä eivät tällä hetkellä saa rahoituksia. Ainoa konsti on sitten niitten tehdä näitä asioita, jos ne saavat mahdollisesti valtion tukia niihin, mutta ongelmahan on vain se, [Puhemies: Kiitoksia!] että kaikki eivät niitä todellakaan saa.

14.09 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty. On tärkeää, että teollisuuden sähköveroa alennetaan EU:n minimiin ja samalla myös kaivostoiminnan, ammattimaisen kasvihuonetuotannon ja myös maatalouden, jolle käytetään sitä vanhaa menettelyä, että palautetaan tuo sähköveroluokkien I ja II erotus. Se on maataloudelle hyvä ratkaisu. Tärkeää on myös, että kevyen polttoöljyn valmisteveron korotus kohdistuu energiasisältöveroon, koska se on vanhastaan lain mukaan palautettava maataloudelle. Hiilidioksidiveroon kohdistettuna sitä ei olisi palautettu, joten maatalouskaan ei kärsi kustannusten noususta tässä tapauksessa. Hankalimmasa asemassa on turve, jonka energiakäyttö todennäköisesti pienenee viidessä vuodessa jopa 70 prosenttia [Puhemies: Kiitoksia!] — mutta täällä salissa on parempia asiantuntijoita tässä asiassa.

14.10 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos valtiovarainministeri Vanhaselle ja hallitukselle hyvästä esityksestä, jota täällä on jo kiiteltykin.

Meidän vaurautemme tähän mennessä on rakentunut hirveän paljon fossiilisen energian polton varaan, ja nyt pitää siirtyä polttoon perustumattomaan aikaan — se tapahtuu täällä, se tapahtuu maailmalla. Ja tämä on itse asiassa yksi merkittävä askel siihen suuntaan, se, että nimenomaan alennetaan sähköön verotusta ja parannetaan kilpailukykyä suhteessa erillaiseen kestävämpään polttoon — siitä siis iso kiitos. Veikkaan, että itse asiassa tämä tuo investointejakin siinä määrin, että se hintalappu, joka tästä tulee, joka periaatteessa on toki koplattu sen veronpalautuksen kanssa, pienenee.

Tässä tietysti sitten korostuu se, että me tarvitsemme paljon lisää puhdasta päästötöntä sähköä, ja tämä on tärkeä asia, jonka pitää sitten näkyä hallituksen ilmasto- ja energiastrategiatyössä. — Kiitos.

14.11 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokonaisuudessaan esitys vie meitä osaltaan kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota. Teollisuuden sähköveron merkittävä alennus EU:n minimitasolle on merkittävä kädenojennus suomalaiselle teollisuudelle, kuten täällä on todettu. Samalla se myös tukee teollisuuden sähköistymistä ja tukee siirtymää pois polttoteknologioista.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että budjettiriihessä linjattiin uusista toimenpiteistä, joilla siirrytään eteenpäin matkalla kohti turvevapaata energiantuotantoa. Samalla on kuitenkin tärkeää huomioida päätösten sosiaaliset vaikutukset, ja meidän on etsittävä ja löydettävä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

vä ne keinot, joilla voimme tukea turveyrittäjiä ja -työntekijöitä sekä turvetta käyttäviä energiayhtiöitä tulevina vuosina ja vuosikymmeninä, kun turpeen energiakäytöstä on välttämätöntä asteittain luopua.

14.12 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten voidaan sekä edistää yritysten kilpailukykyä että viedä meitä kohti meidän ilmastotavoitteitamme. Kun joskus sanotaan, että nämä ovat ristiriitaisia keskenään, niin on syytä huomata, että esimerkiksi tässä molemmat hyvät tavoitteet toteutuvat, ja se on yksi syy siihen, että teollisuuskin on ollut tämän muutoksen takana ja varmasti kiittää hallitusta tästä.

Tällä on myöskin työllistävä vaikutus. Kun Ruotsi laski teollisuuden sähköveroa, muistaakseni tämän vuosituhannen alkupuolella, niin se antoi heille heti suuren kilpailuedun, kun isot konesaliäjät rakensivat hankkeitaan. Sen kautta on syytä toivoa, että näitä investointeja tulisi nyt enenevässä määrin myöskin Suomeen, ja sen kautta tällä sähköveron laskulla voi olla hyvinkin iso työllistävä vaikutus ja investointeja kasvattava vaikutus.

14.13 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän esitykseen sisältyvä teollisuuden sähköveron alentaminen on kannatettava, se vahvistaa Suomen kilpailukykyä. Samalla on toki sitten huolehdittava, että sähköä meillä riittää kaikkiin tarpeisiin jatkossakin.

Lämmityspolttoaineiden kiristäminen osuu valitettavasti erityisesti lämmityskustannuksiin ja lisää monen suomalaisen asumiskustannuksia. Tästä 105 miljoonan euron veronkiristyksestä 69 miljoonaa kohdistuu kotien lämmitykseen. Suomessa on 150 000 öljylämmitteistä omakotitaloa, joista iso osa sijaitsee maaseudulla. Tässä nyt sitten haja-asutusalueiden asukkaat joutuvat ilmastopolitiikan maksumiehiksi, ja kyllähän tämä on vastoin puhetta ilmastotoimien sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta.

14.14 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useita vuosia on teollisuuden puolelta pyydetty veronalennusta, ja nyt se tässä tämän hallituksen toimesta on tulossa. Kiitoksia ministerille esittelystä!

Tämä turpeen kohta on tietenkin sillä tavalla, että on kyllä huomioitava nyt sitten turpeen tuottajia ja niitä, jotka käyttävät turvetta vielä polttolaitteissa, että se ei ole kohtuuton. Ja minusta tämä lattiamalli on erittäin hyvä lähtökohta siihen, mitenkä turvepuolta voidaan tukea eikä sillä tavalla nosteta aiheettomasti tätä kustannusta heille tässä tilanteessa.

14.15 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on, voi sanoa, monikärkiohjus. Ensinnäkin teollisuuden kustannuksia lasketaan pelkästään tällä ratkaisulla ensi vuodelle 200 miljoonaa, kaikki muut yhteensä laskettuna 300 miljoonaa. Tämä on oikea suhdannepoliittinen toimi. Samaan aikaan tämä on ympäristöteko: tämä sähköveron alennus lisää huomattavasti polttoon perustumattomien lämmitysmuotojen kannattavuutta — esimerkiksi lämmityksessä kaupungeissa, joissa pitää päästä poltosta ennen pitkää eroon.

Tässä on paljon käyty keskustelua tästä turpeesta. Viime syksynä kokoomus aika kovasti kritisoi hallitusta siitä, miksei turpeen verotuesta kokonaan päästy eroon. Nythän tässä esityksessä se pysyy ennallaan. Kun hallitukselta aina edellytetään [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

johdonmukaisuutta, niin olisi ehkä hyvä kysyä kokoomukselta: kannatatteko tätä lattiahintamallia ja tätä nykyistä esitystä tämän osalta?

14.16 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman puhui äsken monikärkiohjuksesta, mutta kyllä voidaan sanoa, että tämä ohjus osuu vanhuksiin. Edustaja Räsänen puhui juuri kotien lämmityksestä. Se tulee iskemään vanhuksiin todella kovaa. Kotitalousvähennystä laskettiin. Se tulee iskemään moneen vanhukseseen, jotka ovat käyttäneet sitä siivoukseen. Nyt kuntien tilanne on, mikä on. Edessä on monissa kunnissa kiinteistöveron nousu, mikä iskee vanhuksiin. Eli kyllä tämä monikärkiohjus on monelle vanhukselle erittäin huono asia.

14.17 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan tarkkaa mallia käsitykseni mukaan hallitus ei vielä tästä lattiahintamallista ole saanut aikaiseksi, mutta kaikki, mikä tukee sitä, että turpeen energiapoltoista vähitellen luovutaan, on mielestäni ja kokoomuksen mielestä hyvä asia. Vuosi sitten toki tilanne oli siinä mielessä erilainen, että emme eläneet vielä keskellä koronapandemiaa, ja nyt moni yrittäjä on toki pulassa entistä pahemmin. Kuitenkin on tärkeää, että hallituksella on nyt suunnitelma turpeen energiapoltoista luopumiseksi, sillä olen ymmärtänyt, että ilman sitä myös EU:sta on mahdoton saada tukea oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta. Ja kuten edustaja Lindtman hyvin tietää, kotikaupunkimme Vantaan energiayhtiö on erinomainen esimerkki siitä, että kun tehdään hyvin pitkäjänteisesti töitä fossiilittoman energiantuotannon ja sähköntuotannon eteen, niin siihen voidaan myös päästä jo 2020-luvulla. Siellä he suunnittelevat vuonna 26 olevansa fossiiliton energialaitos.

14.18 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Teollisuuden verokannan lasku on hyvä asia. Se lisää totta kai talouden intensiteettiä ja tuotannon mahdollisuuksia.

Mitä tulee turpeen veronkorotukseen, niin se on kyllä harkitsemattomimpia päätöksiä, mitä tässä talossa koskaan on tehty, koska sen kerrannaisvaikutukset tulevat olemaan kauheat. Olen ihan varma siitä, että nyt kun turpeen verokanta nousi ja se teki runkopuun polttamisesta erittäin kannattavaa — ensi talvena muuten palaa niin tukkipuuta kuin kuitupuuta lämpökattiloissa — niin sitä tuskin kukaan haluaa, vaikka hallitusohjelmassa muuta sanotaan. Olen siitä hyvin murheellinen, mutta se iso murhe tässä on se, että lähiaikoina on jo siirtynyt lämpöyhtiöitä ulkomaiseen omistukseen, eliikkä kun kotimainen energiaraaka-aine nollataan, niin siihen ulkomaiset sijoitusrahastot iskevät kiinni, ostavat voimalaitoksia pois, ja tämä tie on semmoinen tie — olemme sitä muka välttäneet, näitä luonnollisia monopoleja ei saisi muka myydä — ja semmoinen murhenäytelmä, jonka kokoa emme vielä tiedä, vain itse kuvitella.

Mitä tulee tähän rahastoon, JTF:ään, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoon, [Puhemies koputtaa] niin sen rahat on kulutettu jo kymmeneen kertaan. [Puhemies: Kiitoksia!] Joka sinne jotain laskee, tulee pettymään.

14.19 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on maailmanlaajuisesti aivan poikkeukselliset tavoitteet olla hiilineutraali vuonna 35, ja tämä kokonaisuus on todella tärkeä tässä ilmastotyössä. Nyt käsiteltävänä oleva laki on yksi osa tätä kokonaisuutta, joka on hyvin hallittu ja monipuolinen. Kannattaa muistaa, että yhteen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

sä jo liki puoli miljardia euroa on leikattu haitallisia tukia samaan aikaan, kun sähköveroa lasketaan ja niin edelleen.

Täällä on puhuttu paljon vanhuksista ja omakotitalojen omistajista — siitä, kuinka he kärsivät, kun öljylämmityksen hinta nousee. Kannattaa muistaa, että samaan aikaan hallitus tukee vahvasti myös öljylämmityksestä luopumista. Yli sata miljoonaa euroa ohjataan tähän käyttöön, ja siitä tulee olemaan iso tuki, kun tätä työtä viedään eteenpäin.

14.20 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kotikaupunkimme Vantaa nostettiin tässä esimerkiksi, niin en malta olla muistelematta, kuinka vielä muutama vuosi sitten, kun esitin, että Vantaan Energia luopuu turpeesta, todettiin, että se on täysin mahdotonta, näin ei voida tehdä. Tästä on mustaa valkoisella. Kun Multala siellä pyörittelee päätä: näin nopeasti, kun poliittista tahtoa löytyy, pystytään myös tekemään hyviä tekoja, ja se on hieno asia.

Meille vasemmistossa on erittäin tärkeää varmistaa, että kaikissa päätöksissä huomioidaan myös niiden sosiaaliset vaikutukset. Samalla kun varmistetaan, että turpeen energiakäyttö puolittuu, on tuettava turvealueiden yrittäjiä ja työntekijöitä. Tähän kannattaisi käyttää EU-rahaa, kuten myös edustaja Multala sanoi. Me olemme sitoutuneet etsimään myös muilla sektoreilla välttämättömät toimet, jotta voidaan saavuttaa nämä hallituksen ilmastotavoitteet. Mutta tärkeää on myös jatkovalmistelu. Meille tulee energiaverotuksen tiekartta, [Puhemies: Kiitoksia!] uudistamisen toinen vaihe, joka... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministeri Vanhanen.

14.22 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nousi esiin se, mitä nämä energiaveropäätökset vaikuttavat pienituloisiin perheisiin, varsinkin asumisen kustannusten puolella. On totta, että ne vaikuttavat. Mutta ne vaikuttavat myös siihen tulevaisuuteen, mikä meillä kaikilla on. Ja jotta suhteuttaisimme näitä lukuja, on syytä huomata se, että ensi vuonna esimerkiksi lämmityskustannukset nousevat noin kuusi euroa kuukaudessa öljylämmitteisissä taloissa ja kaukolämmitteisissä taloissa noin neljä euroa kuukaudessa ja kerrostaloasumisessa puolitoista euroa. Eli kyse on kyllä korotuksista mutta suhteellisen pienistä.

En itse mielelläni muistele vanhoja, mutta jos me menemme edellisen eduskuntakauden päätöksiin, niin silloin vaikkapa eläkeindeksien jäädyttäminen ja silloin tehdyt korotukset olivat merkitykseltänsä paljon suurempia kuin tämä kokonaisuus tässä, mutta siitä huolimatta, kun tulevaisuudessa tehdään näitä päätöksiä, meidän on mietittävä pienienkin summien kohdalla sitä, miten ne kertautuvat ja miten niitä [Puhemies koputtaa] mahdollisesti kompensoidaan pienituloisimmille.

14.23 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Joskus on hyväksyttävä pieni paha, jotta voi sitten ottaa loikkia eteenpäin nopeasti myöhemmin. Siinä, mihin edustaja Saramo, joka taisi lähteä — siellä istuukin vielä — tässä viittasi, kyse oli siitä, kun lähdettiin korvaamaan meidän kivihililaitosta ja rakennettiin vanhan laitoksen sisään biovoimala, jossa käytetään tällä hetkellä noin 10 prosenttia turvetta. Polttotulokset ovat kuitenkin olleet nyt niin hyvät, että Vantaan kaupunginkin asettamat kovat tavoitteet ovat kirittäneet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

energiayhtiötä siihen, että turpeesta voidaan luopua nopeammin, ja sitä emme tietenkään vastusta, päinvastoin. Olemme erittäin tyytyväisiä tästä asiasta, niin me kokoomuksessa kuin varmaan kaikki vantaalaiset, jotka ovat olleet yhdessä tätä tavoitetta asettamassa. Siinä aloitteessa oli silloin kyse siitä, että tätä korvaavaa investointia ei olisi silloin voitu lainkaan tehdä, tai ainakin se olisi merkittävästi viivästynyt ja kivihielestä luopuminen olisi hidastunut.

14.24 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Todellakin edustaja Saramo tuossa äsken sanoi, että kun tehdään tällaisia päätöksiä, niin niillä voidaan vaikuttaa. Näillä päätöksillä todellakin on vaikutettu. Nyt lyödään tukkipuuta, hyvää puuta, polttoon sen takia, kun turvetta ei sinne voi laittaa. Tämähän on varmaan sitten ollut teidän tavoitteenne, vaikka en kyllä uskoisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Vanhanen, 3 minuuttia.

14.24 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tämän oikeudenmukaisen siirtymän rahaston osalta hallitus sopi tässä samassa yhteydessä, että hallitus käyttää osan oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta turvetta korvaavien investointien tukemiseen. Lisäksi samasta rahastosta tuetaan taloudellisesti elinkeinonsa menettävien turveyrittäjien ja -työntekijöiden sopeutumista ja laajasti kohdealueiden elinkeinotoiminnan monipuolistumista. Tämän tarkempaa suunnitelmaa ei vielä ole tästä eikä siitä, kuinka suuri osa JTF:stä tähän tarkoitukseen käytetään, mutta on selvää, että koko unionin elvytyspaketin eräs tavoite on se, että samalla hillitään ilmastonmuutosta ja kivihiealueilla, turvealueilla pyritään haittoja vähentämään ja vastaavasti kohdistamaan rahoitusta siihen, että näillä alueilla kuitenkin pärjätään ja löytyy korvaavia keinoja.

Edustaja Räsänen viittasi tähän, että omakotitalojen polttoöljylasku kasvaa. Niin kasvaa: vero nousee noin kymmenesosalla, mutta koko polttoöljyn hintahan ei muodostu verosta, eli aivan kuten edustaja Filatov totesi, luonnollisesti se loppulaskun nousu on huomattavasti vaatimattomampi. Mutta omakotitalojen polttoöljyn käytön osalta hallitus kyllä... Omasta budjetistamme — ja sen uskallan sanoa, että myös tästä elvytyspaketista — tullaan käyttämään öljykattiloiden korvaamiseen. Ja lopputulos parhaimmillaan on se, että kuukausittainen lämmityslasku alenee, ja voi sanoa, että huoli lämmitysjärjestelmän toimivuudesta ja huolloista pienenee huomattavasti. Lisäksi muutos on sen suuntainen, mihin kaikki pyrkivätkin: että haittoja vähennetään.

Lopuksi edustaja Järviselle näistä tuista, kun on käytetty termiä ”haitalliset tuet”. Sähkönkäyttöön liittyen ehkä ”haitallinen” ei sovi, mutta kun katsotaan verotukia näin kokonaisuudessa, niin on hyvä tiedostaa se, että teollisuuden sähköveron näin roima alennus tarkoittaa verotukien lisäämistä samalla. Eli oikeastaan vetoaisin siihen, että vähitellen tämän verotuki-käsitteen käyttöä ruvettaisiin vähentämään, koska sehän on laskennallinen: siinä verrataan tiettyyn normiverotasoon, ja se on täysin, voi sanoa, poliittinen ratkaisu, mikä se normiverotaso on. Joten pidän tätä verotuki-käsitettä jossain määrin epä-älyllisenä, tai aika tavallakin epä-älyllisenä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten siirrytään puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

14.27 Mats Löfström r: Arvoisa herra puhemies! Lämmitys-, voimalaitos- tai työkonetyökaluun tarkoitettujen polttoaineiden eli kevyen ja raskaan polttoöljyn, biopolttoöljyn, nestekaasun, kivihiilen ja maakaasun veroa korotettaisiin kohdistamalla korotus energiasäältäveroon. Sähköveroluokan II veroa alennettaisiin 0,69 sentistä EU:n vähimmäisverotasolle 0,05 senttiin kilowattitunnilta vuoden 2021 alusta. Sähköveroluokan II alentamisesta ja energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen poistamisesta hyötyisivät sähköveroluokkaan II kuuluvat teollisuuden rinnastetut yritykset, jotka eivät ole yltäneet energiaintensiivisten yritysten veronpalautuksen piiriin, sekä yritykset, joille energiaveron palautus on ollut pieni tai se on kohdistunut voimakkaasti sähköön.

Ärade talman! Skatten på bränslen för uppvärmning av kraftverk och arbetsmaskiner, det vill säga lätt och tung brännolja, biobränsle, flytande gas, stenkol och naturgas höjs genom en höjning av energiinnehållsskatten. Det här skapar incitament för övergången till mer miljövänliga energiformer, vilket är viktigt för att vi ska kunna uppnå våra klimatmål. Skatten enligt skatteklass II för elström sänks från 0,69 cent till EU:s miniminivå på 0,05 cent per kilowattimme i början av 2021. Det bidrar till att fortsätta elektrifiera industrin, något som också är viktigt för att vi ska uppnå våra klimatmål. Dessutom gynnar sänkningen av skatteklass II för elström och slopandet av skatteåterbäringen till energiintensiva företag i skatteklass II för elström företag som kan jämföras med industriföretag, men som inte nått upp till gränsen för skatteåterbäring till energiintensiva företag, och företag till vilka återbäringen av energiskatt har varit liten eller i hög grad hänfört sig till el.

Ärade talman! Det här gynnar flera industriföretag, också på Åland, som exporterar en stor del av produkterna. Ett exempel är ett företag som producerar chips och snacks. För några år sedan hotades fabriken av en nedläggning och att den skulle ha flyttats till Lettland, vilket hade äventyrat 250 åländska och finländska arbetsplatser. Fabriken räddades och går nu från klarhet till klarhet, men genom den här typens sänkning av skatten för elström höjs konkurrenskraften jämfört med utländska fabriker. Det här är ett av många konkreta exempel som visar hur detta också kommer att slå vakt om finländska arbetsplatser och också stödja etableringen av serverhallar i Finland, vilket kan skapa nya arbetsplatser och investeringar, alltså en riktig win-win-lösning.

14.30 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Koponen äsken esitti, miten hyvin Lindtmanin monikärkiohjus osuu, niin se tosiaankin osuu maatalousyrittäjiin, koneyrityksiin ja syrjäseuduilla asuviin vanhuksiin, joiden polttoöljyllä lämpiävät talot eivät kelpaa oikeasti edes näitten remonttien lainojen vakuudeksi. Monikaan ei pysty todellakaan tekemään sitä remonttia sen takia, koska he eivät saa siihen rahoitusta millään, koska se talon arvo on käytännössä katsoen rahoituslaitosten mukaan nolla. Tee siinä sitten remontteja. Väkinen tulee mieleen, halutaanko tässä nyt vain sitten kerätä ropokset vanhuksilta pois ennen kuin noutaja tulee, vai mitä siinä haetaan, koska todellisuudessa... Kun äsken puhuttiin, kuinka vähän se mukamas vaikuttaisi, niin mitäs sillä on oikeasti sitten mitään merkitystään, loppuuko se lämmitysmuoto. Ei lopu, koska sehän on sanomatta selvää, että se loppuu vain siinä kohtaa, kun se veronkorotus olisi niin raju, että se suuntaisi väkisin ihmisen tekemään ne muutokset. Mutta jos ei ihmisillä ole varaa tehdä niitä muutoksia, niin eivät he niitä tule tekemään, etenkin silloin kun se summa on pieni. Sehän tarkoittaa vain sitä, että ne rahat otetaan. En nyt muista, kuka edustaja siitä sanoi, mutta oliko kuitenkin puhetta 65 miljoonasta, vai mitä laskettiin näistä tulevan. Se rahahan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

vain yksinkertaisesti otetaan siltä porukalta pois, mutta mikään ei kuitenkaan tule muuttumaan siinä asiassa.

14.32 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tällä veronalennuksellahan tähdätään tietenkin siihen, että saataisiin enemmän energiantensiivisiä yrityksiä investoimaan Suomeen, ja tämä on hyvä lähtökohta tässä tilanteessa. Sähköveroluokan II veroa ja energiaverojen palautusta koskevat muutokset koskisivat teollisuuden lisäksi kaivostoimintaa ja ammattimaisia kasvihuoneita. Myös muussa maataloudessa käytettävän sähkön veroa alennettaisiin, mutta tämä toteutettaisiin kuten nykyisin palauttamalla veroa vuosittain maatalouden veroluokkien I ja II välistä erotusta vastaava määrä.

Sähköveroluokan II veronalennus koskisi myös kokonaisteholtaan yli 5 megawatin konesalissa kulutettavaa sähköä eli erittäin intensiivisiä, energiaa tarvitsevia laitteita. Näitä konesalejahan on tullut, meilläkin on tällä hetkellä Kajaanissa Euroopan suurimpia tietokoneita, joka käyttää energiaa merkittävästi. Näitä investointeja tietenkin pyritään Suomeen mahdollisuuksien mukaan saamaan, ja tässä on yksi erittäin hyvä esitys siihen. — Kiitos.

14.33 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Haluan kiittää hallitusta siitä, että sähköveroluokka II lasketaan vihdoin EU:n minimiin. Kyseessä on tärkeä kädenojennus suomalaiselle teollisuudelle, se parantaa kilpailukykyä, kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, ja lisäksi mahdollistaa siirtymän kohti entistä puhtaampaa teollisuutta sähköistymisen kautta.

On todella tärkeää, että sähköveroluokkaan II siirretään myös kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat lämpöpumput ja konesalit. Tämä mahdollistaa sen, että aiempaa puhtaampaa kaukolämpöä pystytään Suomessa kilpailukykyisemmin tuottamaan. Kaukolämmön päästöthän ovat Suomessa tällainen matalalla roikkuva hedelmä, ne vertautuvat mitaluokaltaan yksityisautoilun päästöihin, ja jos näistä kaukolämmön tuotannon päästöistä päästään eroon kustannustehokkaasti ja järkevällä tavalla, niin kysymys on sellaisista päästövähennyksistä, jotka eivät vaadi suomalaisilta elintapamuutoksia ja oman elämän radikaaleja muutoksia. Tässä kuitenkin oleellista on se, että on todella sellaista tehokasta, kustannustehokasta, markkinoilla olevaa teknologiaa, jolla kaukolämmön tuotannon päästöjä pystytään leikkaamaan.

Haluan nostaa tässä esille pienydinvoiman, jonka kehitystyö on Suomessakin onneksi vihdoin alkanut, maailmallaan on syntymässä jo kaupallisia teknologioita tältä osin. Yhdysvalloissa on annettu koko liittovaltion tasoinen tyyppihyväksyntä ensimmäiselle tällaiselle pienreaktorille. Toivottavasti Suomessakin tämä työ edistyy ja tälle VTT:n johtamalle hankkeelle hallitus myöskin löytää rahoituksen, ja tässä hallitukseen vahvasti vetoan.

Lisäksi ydinenergiasääntely täytyy päivittää sellaiseksi, ettei pienydinvoiman kehitys pysähdy regulaation vuoksi. Nykyiselläänhan on niin, että näiden suurten ydinvoimaloiden regulaatiota sovellettaisiin myös näihin pieniin ydinvoimaloihin — mukaan lukien eduskunnan periaatepäätös. Eli nykyisellään myös jokainen tällainen pieni SMR-reaktori, joka kaukolämpöverkkoon pystyisi kaukolämpöä tuottamaan, täytyisi täällä eduskunnan poliittisella päätöksellä siunata. Toivottavasti tältä osin hallituksen työ etenee ja ydinenergalaki ja edelleen alempiasteinen sääntely saadaan sellaiseksi, ettei se toimi kaupallisten teknologioiden esteenä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

14.36 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Yhdyn tässä edustaja Vestmanin hyviin näkemyksiin ydinenergian osalta — ne toki menevät ehkä enemmän tuonne työ- ja elinkeinoministeriön tontille. Sieltähän tuli kesän lopulla aiheesta hyvä raportti, joka antaa eväitä lainsäädännön uudistamiseen, ja toivottavasti siinä myös nopeasti ja ripeästi edetään.

Jatkan hieman tuosta debatissa esiin nousseesta asiasta. Valitettavasti edustaja Hoskonen poistui, mutta hänen huolensa puun poltosta ja lämpöyhtiöiden omistajuuden valumisesta ulkomaille on ihan perusteltu. Se on keskeisen tärkeää myös hoitaa, jotta se turpeen poltto ei korvautu puulla, koska sitä puuta ei yksinkertaisesti riitä, ja siihen nähdenhän nimenomaan sähköistäminen ja polttoon perustumattomiin ratkaisuihin sysääminen on se oikea ratkaisu. Ja mitä tulee näihin kaukolämpöyhtiöihin, niin olisi tärkeää auttaa näitä pieniäkin energiayhtiöitä skaalaamaan hyviä ratkaisuja esimerkiksi erilaisten tämmöisten kehityspoolien tai vastaavien kautta. Että jos me jossain kehitämme, jossain paikassa pilotoimme jonkun hyvän ratkaisun, on se sitten pieni ydinvoimala tai keskisyvä reikä maahan tai vastaavaan, niin se olisi mahdollisimman nopeasti sitten muillakin käytössä.

Ja toisena huolena, mikä täällä on tullut esiin, ovat sitten nämä tavallaan sosiaaliset vaikutukset tämmöisyyksille veronkorotukselle. On myöskin hyvin tärkeää seurata tätä ja katsoa, tarvitseeko vielä jotain lisäinstrumentteja sen suhteen, että autetaan ihmisiä tekemään näitä investointeja. Kysehan on siis, aivan oikein, investoinneista, eli itse asiassa usein se puhtaampi ratkaisu on pidemmän päälle myös edullisempi. Ja varsinkin jos me laskeamme minkäänlaisia ulkoistusvaikutuksia, mitä erilaisilla hiili-intensiivisillä energiamuodoilla on, niin kokonaisuudessaan meidän yhteiskunnan, kaikkien, etu on se, että esimerkiksi sitä öljyä korvataan. Tässä on myös se, että se on pitkälti tuontitavaraa.

Vanhana vantaalaisena pitää hieman kommentoida tätä edustaja Multalan ja Saramon esiintuomaa. Ihan fossiilitonta ei taida tulla Vantaankaan lämmöstä, koska käsittääkseni jätteenpoltto on hyvin merkittävässä osassa siellä, ja siellä taas palaa itse asiassa aika paljon muovia. Lisäksi siellä toinen iso komponentti hiilestä poistumisesta ja turpeesta poistumisesta on iso biolaitos, bioinvestointi. Ja en sano, että se on väärin, Vantaa voi tehdä näin, mutta on hirveän tärkeää ymmärtää, että nämä ratkaisut eivät ole skaalautuvia. Me emme voi kopioida niitä kaikkialle muualle. Sitä puuta ei yksinkertaisesti riitä, eikä riitä jätettäkään, koska sitä me haluamme tehdä vähemmän. Eli me tarvitsemme oikeasti uusia ratkaisuja. Tässä nostaisin esiin Helsingin kaupungin Helsinki Energy Challenge, johon ilmoittautui 252 joukkuetta erilaisilla ideoilla siitä, miten Helsingin kaupunki [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] lämmitetään puuta polttamatta. Suosittelen... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

14.39 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen lupaamat ja jo käytössäkin olevat tukitoimet öljylämmityksestä luopumiseksi ovat hyviä ja ovat kannatettavia, mutta kun suuri osa öljylämmitystalojen omistajista on iäkkäitä ihmisiä, niin voidaan kysyä, jaksavatko he kaikki lähteä siihen prosessiin, että lähtevät näihin muutostöihin.

Edustaja Hoskonen käytti jämäkän puheenvuoron, ympäristövaliokunnan puheenjohtajana myös, turpeen verotuksen kiristämisestä, ja toivon, että valtiovarainministeri Vanhanen kommentoisi näitä edustaja Hoskonen esiin nostamia huolia. Turpeen käytön nopea alasajo kyllä käytännössä uhkaa johtaa siihen, että lämmöntuotannossa käytetään jatkossa entistä enemmän kivihiihtä ja öljyä, mikä sotii sitten niitä tavoitteita vastaan, joita tässä on kauniisti esitetty. Myös puun poltto energiantuotannossa tulee lisääntymään, mikä on ym-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

päristönäkökulmasta entistä huonompi asia. Toivonkin, että nämä huolet otettaisiin myös valiokuntakäsittelyssä vakavasti.

14.41 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Aina kun mennään muuttamaan minkä tahansa verotusta, nyt tässä tapauksessa polttoaineen, niin sillähän on tietenkin vaikutuksia monella tavalla, ja tälläkin esityksellä on sosiaalisia vaikutuksia, ihan niin kuin edustaja Laakso ja edustaja Saramo nostivat esille. Sen takia on hyvä, että ihmisiä myöskin tuetaan tässä muutoksessa.

Ennen kaikkea tällä on iso vaikutus meidän yrityksiimme. Tämä koskee noin 10 000:ta teollista yritystä, noin 30 000:ta maatalousyritystä. Se on heille iso helpotus varsin haastavassa tilanteessa.

Tästä isommasta muutoksesta: Kun tehtiin päätös viime kaudella siitä, että kivihielestä luovutaan, niin eihän se ollut helppoa, sitä vastustettiin kovasti, pidettiin jopa mahdottomana tällä aikataululla. Tietenkin vähän samaa keskustelua käydään nyt turpeen ympärillä, sekin koetaan vaikeaksi, ja puhutaan huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta. Molemissa näissä tapauksissa pitää muistaa, millä nämä polttoaineet korvataan. Kun kaukolämpöverkosta tehdään hiilivapaa, ne korvaavat toimet perustuvat pitkälti sähköön. On kyse lämpöpumpuista, voi olla kyse vastuksista — voi olla kyse pienydinvoimaloista, ihan niin kuin edustaja Vestman tuossa sanoi, pidemmällä tulevaisuudessa. Nämä ovat myöskin huoltovarmoja energianlähteitä, etenkin lämpöpumput ja vastukset pyörivät hyvinkin suomalaisella energialla. Eli siitä näkökulmasta en näe turpeen alasajossa myöskään huoltovarmuusnäkökulmaa, joskin tietenkin on kyse teollisista investoinneista, joidenka ikä varmaankin saattaa nyt olla hieman pidempi kuin mitä olisi tarpeen.

No miten tätä muutosta sitten saadaan eteenpäin? Nyt puututaan verotasoon. Hallitusohjelman mukaisesti pitäisi siirtää teollisen mittaluokan lämpöpumput tähän samaan alempaan veroluokkaan. Olisi myöskin syytä lisätä siihen samaan joukkoon sähkövastukset. Kun meillä on päästötöntä energiaa, vaikka tuulivoimaa, jossa muuttuva kustannus on nol-la, niin sen takia ei pitäisi karsastaa ehkä minkäänlaisia sähköön kytkettäviä lämmityslähteitä. Tiedän toki, että tämä ei ole valtiovarainministeriön alaa, mutta jos ministeri Lintilä olisi tässä, niin kysyisin häneltä, voitaisiinko pumppujen lisäksi myöskin sähkövastukset liittää tähän joukkoon, jotta saataisiin helpotettua tätä siirtymistä.

14.44 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen: Arvoisa puhemies! Tämä työhän jatkuu vielä sillä tavalla, että esimerkiksi lämpöpumput eivät energiaverodirektiiviin kuulu, tai se ei tunnista niitä, ja me tavoittelemme kuitenkin vuoden päähän syksyyn esityksiä siitä, että voisimme myös lämpöpumppujen ja konesalien sähköveron alentamisesta tehdä päätöksen.

Turpeen alasajo: Jo ennen tätä päätöstä alan oma arviohan on ollut se, että pitkälti päästöoikeuden hinta ohjaa tätä turpeen käytön vähentymistä, ja alalla on ajateltu, että turpeen energiakäyttö puolittuu jo selvästi ennen 30-lukua. Minä luulen, että korvaavia energialähteitä joudutaan hakemaan kyllä laajalla skaalalla. Siellä, missä on mahdollisuus käyttää syväkaivojen lämpöä tai lähellä olevien teollisuuslaitosten hukkalämpöä, erilaisia lämpöpumppuratkaisuja, näitä tullaan käyttämään. Mutta on myös realismia se, että osassa maata, varsinkin pienempien laitosten osalta, erilaisen biomassan käyttö, energiapuu tulevat varmasti olemaan osa tätä ratkaisua. Kyllä meillä sinällään energiapuuta pystytään käyttä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 133/2020 vp

mään nykyistä enemmän, eikä välttämättä metsien hyvän hoidon kannalta ole haitaksi se, että energiapuullakin on tervettä kysyntää olemassa.

Mutta kaukolämmön tulevaisuus on osa tätä suomalaista energiapolitiikkaa — ja kivihiilen poistuminen, turpeen poistuminen. En usko, että myöskään öljyä tullaan kaukolämmön tuotannossa käyttämään vastaisuudessa. Nämä edellyttävät laajalla skaalalla vaihtoehtojen hakemista, ja onneksi näitä vaihtoehtoja on paljon. Ne vaativat oman siirtymäajan, jonka kuluessa tämä siirtymä on myös taloudellisesti järkevää tehdä.

Omakotitalojen kohdalla tuottajat siellä varmasti on... Minusta edustaja Laakso tai joku totesi aivan oikein, että osan näistä taloista arvo on niin alhainen, että niille on vaikea saada enää luototusta eikä omistajalle ole oikein järkevää investoida niihin. Mutta toisaalta hallituksessa on ajateltu myös niin, että myös näiden alenevien omakotitalojen hintojen auttamiseksi sillä, että niissä lämmitysjärjestelmät uudistetaan, saattaa olla vaikutusta myös tämän asuntokannan arvon kehitykseen. Ja toivottavasti meiltä löytyisi yrityksiä, jotka ottaisivat toimintatavakseen sen, että ne myyvät lämpöä myös omakotitaloille, ottavat vastuulleen sen koko investoinnin ja sen rahoituksen ja perivät sitten asiakkailta vain kuukausittaisen lämpölaskun, joka olisi alempi kuin se aikaisempi öljylasku.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Keskustelua ja asian käsittelyä jatketaan tämän päivän toisessa täysistunnossa.

Asian käsittely keskeytettiin.